

Kurzus kódja(i): FLM-231:6; FLMD16-111.07

Kurzus címe: Magyar film az 1980–90-es években

Tanár neve: Gelencsér Gábor

Kurzus időpontja, helye: kedd 12 30-14 00 34

Kurzus típusa: előadás

Kurzus leírása: Az előadásokon a nyolcvanas évek első felében kibontakozó, majd elhaló korszakváltó törekvésektől tekintjük át a magyar filmművészet történetét az ezredfordulóig. Előzményéhez, a hetvenes évek filmtörténetéhez kapcsolódva a társadalmi, politikai és kulturális, valamint intézménytörténeti folyamatoknak elsősorban formai következményeit vizsgáljuk. A stílusirányzatok közül a nyolcvanas években egymással szemben kibontakozó új akadémizmussal és új érzékenységgel foglalkozunk hangsúlyosan, s a rendszerváltás és a kilencvenes évek fejleményeit is ebből a kettősségből igyekszünk értelmezni.

Elsajátítandó kompetenciák: tudás: tájékozódás a magyar filmtörténetben

képesség: a kulturális jelenségek és azok történeti beágyazottságának értelmezése

attitűd: történetileg és társadalmilag meghatározott kulturális jelenségek megértése és elfogadása

autonómia és felelősség: olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot kialakítása, amely segíti önmaga és környezete fejlődését.

Módszer: Power Point Prezentációval és filmrészletekkel illusztrált előadás.

- Tematika:**
1. Bevezetés: korszakok, irányzatok
 2. Korszakváltó életművek: a) Gothár Péter
 3. b) Bódy Gábor
 4. c) Tarr Béla
 5. Az új érzékenységtől az új hatásosságig (BBS, Xantus, Monory, Kamondi)
 6. Új akadémizmus (Szabó; koprodukción)
 7. Grotteszk irónia (Jancsó 1987-től induló korszakai)
 8. A rendszerváltás filmjei (ötvenes évek-filmek, publicisztikus filmek)
 9. A fekete széria (Enyedi, Janisch, Szász, Fehér)
 10. Szórakoztató filmek (Tímár; színészrendezők; a szórakoztató-műfaji film új generációja)
 11. A non professional film (Szőke, Ács, KVB, Buharovok)
 12. Szomjas György és Grunwalsky Ferenc
 13. Az ezredforduló fiatal magyar filmje

Kurzus teljesítésének követelményei: az előadások anyaga, a vetített filmek ismerete, szakirodalmi olvasottság; a számonkérés módja: kollokvium

- Kötelező filmek:**
1. Gothár Péter: *Ajándék ez a nap* (1979)
 2. Gothár Péter: *Idő van* (1985)
 3. Bódy Gábor: *Amerikai anzix* (1975)
 4. Bódy Gábor: *Kutya éji dala* (1983)
 5. Tarr Béla: *Őszi almanach* (1984)
 6. Tarr Béla: *Kárhozat* (1987)
 7. Szirtes András: *Pronuma bolyok története* (1983)
 8. Xantus János: *Eszkimó asszony fázik* (1983)
 9. Monory M. András: *Meteo* (1989)
 10. Szabó István: *Mephisto* (1981)
 11. Szabó István: *Édes Emma, drága Böbe* (1991)
 12. Bereményi Géza: *Eldorádó* (1988)
 13. Jancsó Miklós: *Szörnyek évadja* (1987)
 14. Fekete Ibolya: *Bolse Vita* (1996)
 15. Enyedi Ildikó: *Az én XX. századom* (1989)
 16. Fehér György: *Szürkület* (1990)
 17. Janisch Attila: *Árnyék a havon* (1991)
 18. Szász János: *Woyzeck* (1993)

19. Tímár Péter: *Egészséges erotika* (1985)
20. Koltai Róbert: *Sose halunk meg* (1992)
21. Szőke András: *Vattatyúk* (1991)
22. Igor és Ivan Buharov, Horváth L., Nyolczas I.: *A program* (1997)
23. Szomjas György: *Roncsfilm* (1991)
24. Grunwalsky Ferenc: *Egy teljes nap* (1988)
25. Hajdu Szabolcs: *Macerás ügyek* (2001)
26. Török Ferenc: *Moszkva tér* (2001)

- Kötelező irodalom:** A szabadság csele. Tabuk és totemek. *Filmvilág*, 90/9. 3-9.
- Beke László: „Kijöttél a moziból, de nem vagy még mindenén túl”. A Kőbányai Filmstúdióról. *Filmkultúra*, 85/6. 9-11.
- Bikácsy Gergely: Végkifejlet. Grunwalsky Ferenc trilógiája. *Filmkultúra*, 92/6. 17-26.
- Bíró Gyula: Három „deviáns” karrier. Könnyű vér; Kicsi, de nagyon erős; Céllövölde. *Filmkultúra*, 90/5. 41-46.
- Bíró Yvette: Lidércvalcer. *Metropolis*, 2002/1. 32-37.
- Bódy Gábor: *Egybegyűjtött filmművészeti írások*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.
- Élet-balet. Angyali üdvözet. *Filmvilág* 1984/9. 6-13.
- Forgách András: A későromantika előérzete. *Filmvilág*, 96/2. 4-7.
- Gelencsér Gábor: *Más világok*. Palatinus, Budapest, 2005, 155–215.
- Gelencsér Gábor: A kezdet vége. Közelítések a nyolcvanas-kilencvenes évek magyar filmművészetéhez. *Filmkultúra*, 95/4.
- Gelencsér Gábor: *Káoszkeringő*. Gothár Péter filmjei. Novella, Budapest, 2006.
- Györfly Miklós: A tizedik évtized. A kilencvenes évek magyar játékfilmje. In: Györfly M.: *A tizedik évtized*. Palatinus – Magyar Nemzeti Filmarchívum, Budapest, 2001. 257-371.
- György Péter: A múlandóság építészai. Filmgyári menedék. In: György P.: *Az elsüllyedt sziget*. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1992. 169-184.
- Hirsch Tibor: Jancsó búcsúzásai. *Metropolis*, 2001/3. 26-38.
- Kovács András Bálint: A történelmi horror. Az erőszak ábrázolása a nyolcvanas évek magyar filmjeiben. In: Kovács A. B.: *A film szerint a világ*. Palatinus, Budapest, 2002. 283-298.
- Kovács András Bálint: Egy műfajváltásról [Őszi almanach]. *Filmkultúra*, 85/1. 25-29.
- Kovács András Bálint: Filmmágia. A kommunikáció mítosza Bódy Gábor művészetében. *Filmvilág*, 88/7. 28-33.
- Kovács András Bálint: „Gyönyörű válság”. A Társulás stúdió előzményei és törekvései. *Filmvilág*, 82/3. 3-5.
- Kovács András Bálint: Nyolcvanas évek: a romlás virágai. In: Kovács A. B.: *A film szerint a világ*. Palatinus, Budapest, 2002. 240-282.
- Kovács András Bálint: Tarr szerint a világ. In: Kovács A. B.: *A film szerint a világ*. Palatinus, Budapest, 2002. 314-339.
- Kovács András Bálint: Új kiúttalanság. Fiatal filmek. *Filmvilág*, 90/4. 4-7.
- Magyar film az 1980-as években. *Metropolis*, 2010/4. [tematikus szám]
- Milarepaverzió. Az „új érzékenység” határai. *Filmvilág*, 85/7. 18-27. [kerekasztal-beszélgetés]
- Nagy Zsolt: „... csak előbb lágyan tönkremegyünk”. Anzix a nyolcvanas évekből. *Filmkultúra*, 89/3. 36-44.
- Peternák Miklós: KVB. A Közgáz Vizuális Brigád. *Filmkultúra*, 91/3. 37-40.
- Petschnig Mária – Kéri László: Mire van idő? A 80-as évek filmjeinek társadalomképe. *Filmkultúra*, 86/9. 59-69.
- Sárközy Réka: *A magyar történelmi dokumentumfilm útja*. 1956-os Intézet – L’Harmattan Kiadó, Budapest, 2011, 90–175.
- Szabó Miklós: Tábori palackposták. Történelmi dokumentumfilmekről. *Filmvilág*, 88/4. 2-5.
- Stöhr Lóránt: Csapatfotó. Fiatal filmek. *Filmvilág*, 2007/1, 12–16.
- Szilágyi Ákos: Az elmesélt Én. Az „új érzékenység” határai. *Filmvilág*, 85/7. 27-29.
- Varga Balázs: A magyar filmszakma és a rendszerváltás. Intézménytörténeti

vázlat. *Metropolis*, 2010/4. 10–19.

Vidovszky György: A videókép Jancsó Miklós filmjeiben. *Metropolis*, 2002/1. 8-30.

Zalán Vince (szerk.): Magyar filmrendezőportrék. Osiris, Budapest, 2004.

Zsugán István: *Szubjektív magyar filmtörténet (1964–1994)*. Osiris – Századvég, Budapest, 1994, 439–722.
